

Po časopisech.

Válečná opatření proti německému majetku v nepřátelské cizině.

Pod tímto titulem (*»Kriegs-massnahmen gegen das deutsche Vermögen im feindlichen Ausland«*) vydal Dr. Erhard Schiffner, přednášející legační rada německého zahraničního úřadu, informativní brožurku, uzavřenou k 31. říjnu 1939 (prakticky však obsahující všechna podstatná ustanovení) a pojednal dále o těchto otázkách v článku *»Die Behandlung des deutschen Eigentums im feindlichen Ausland«* v *»Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht«*, 2/1940 z 15. I. 1940.

Pro důležitost a aktuálnost látky pokládáme za vhodné uvést z předmluvy k brožurce:

»Ve Francii byla zavedena povinnost ohlašovati nepřátelský majetek, povinnost sekvestrace a zákaz obchodu s nepřítelem, ve Velké Británii jsou podobná ustanovení, při čemž však namísto sekvestra nastupuje *»custodian«*. Jejich úkoly jsou úkoly opatrovníka. Nepřátelským mocnostem podle textu zákonných předpisů nejde o to, aby německý majetek odňaly, nýbrž o to, aby nepřátelské vlastnictví si zajistily jako zástavu pro úpravu, o kterou se bude jednat při uzavření míru. Tato myšlenka by arci vyžadovala, aby německý majetek byl opatrován. Teprve však při provádění vydaných předpisů se ukáže, jak si bude počínati v tomto směru praxe.

Dalekosáhlý rozdíl dělá zákonodárství francouzské a anglické, pokud jde o německé patenty, známky, práva ochranných vzorků a práva původcovská. Kdežto podle francouzské úpravy zůstávají zmíněná práva zachována a jest dokonce dovoleno jejich soudní uplatňování, mohou podle anglického zákona tato práva býti jednostrannými opatřeními anglických úřadů německým oprávněným osobám odňata a přenesena na jiné osoby za účelem jejich využití.«

Nás zajímá, že na příslušníky Protektorátu Čechy a Morava vztahuje se stejná úprava, jako na pří-

slušníky Říše vůbec. Pro informaci uvádím z obou citovaných prací nejpodstatnější zásady:

I.

V Anglii již 5. IX. 1939 vyšel *Trading with the Enemy Act. 1939*, brzy po něm pak *Custodian Order (16. IX. 1939)* a *Patents, Designs, Copyright and Trade Mark (Emergency) Bill*. Jak uvádí Dr. Schiffner, byla těmito obsáhlými zákonodárnými díly shrnuta látka, která ku konci světové války byla roztržena a po různu upravena, v jeden uspořádaný systém. Dr. Schiffner upozorňuje, že v Anglii systém nakládání s nepřátelským majetkem má své základy již v *Common Law*, který za války zakazuje splnění smluv, uzavřených s nepřítelem a zakazuje nepřítelům přístup k soudu.

Podstatná ustanovení nynější úpravy shrnuje Dr. Schiffner takto:

a) Jakýkoli zákaz právních jednání s nepřítelem pod sankcí trestu.

b) *Custodian* jest orgán, který jest ustanoven ministerstvem obchodu k přejímání platů určených nepříteli a k jejich opatrování. Na něj také mohou býti převedena jiná práva, patřící nepříteli. Převod na někoho jiného by byl neplatný. Jen *custodian* jest oprávněn uplatňovati majetkové nároky nepřátel z cenných papírů a jiné nároky.

c) V *Patents, Designs, Copyright and Trade Mark (Emergency) Bill* jest upraveno, jak imateriální ochranná práva mohou býti převedena k využití na jiné zájemce, totiž prostřednictvím patentního úřadu.

II.

I ve Francii byla vydána úprava kompilující ustanovení ze světové války. Ve Francii ovšem scházely podobný podklad, jaký skýtal v Anglii *Common Law*. Úprava opřela se o zásadu, že jde o *ordre public*, v kterýchžto případech mohou soudy z moci úřední vydávati opatření. Tak došlo k nařízení z 1. IX. 1939 o ohlašování a sekvestrování nepřátelského majetku a nouzové nařízení z 1. IX. 1939 o zakazu a omezení styku s nepřítelem a osobami na území nepřátelském nebo nepřítelem obsazeném, jakož i k dalšímu nařízení z téhož dne o zakazu a omezení styku s nepřítelem.

Podstatný obsah této úpravy jest obdobný jako v Anglii.

a) Jakýkoli zákaz právních jednání s nepřítelem pod sankcí bezúčinnosti.

b) Sekvestr jest ustanovován na návrh státního zástupce presidentem příslušného civilního soudu. U státního zástupce musí být všechno nepřátelské jmění ohlášeno. Státní zástupce dozírá na činnost sekvestra.

c) Za podmínky vzájemnosti jest dovoleno prováděti úkony k udržení živnostenského vlastnictví. Pužman.

Upevňování německého národního živlu.

Pro právníka jest velmi poučné sledovati vývoj a zdokonalování myšlenky, podle níž všechno právo jest ve službách národa. V dobách válečných jsou zásahy do soukromého vlastnictví něčím zcela běžným.

Takovým případem jsou jednak normy protizidovské, jednak normy vydávané v připojených územích, na př. podle »Der Neue Tag« z 21. února 1940:

Zmocněnec pro 4letý plán generál polní maršál Göring právě nařídil, aby všechny zemědělské a lesní hospodářské podniky a nemovitosti, které leží v připojeném východním (polském) území a v den 1. září 1939 nebyly ve vlastnictví osob německé národní příslušnosti, byly veřejně obhospodařovány.

To platí pro všechny podniky a nemovitosti, ať byly předtím již říšským komisařem pro upevňování německého národního živlu (Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums) zabaveny či nikoli. Veřejnému obhospodařování podléhají také příslušenství a plody, jakož i všechna práva, pohledávky, účasti a zájmy jakéhokoliv druhu, sloužící podniku nebo nemovitosti, anebo k nim příslušející. Veřejné obhospodařování bude prováděti říšský ministr výživy prostřednictvím generálního správce (Generalverwalter), který jest vázán na jeho pokyny. Generalverwalter sám pozemky zciziti nesmí. Říšský ministr výživy se zmocňuje, aby nařídil, že jmění, které má být veřejně obhospodařováno, musí být do určité lhůty přihlášeno. Maření nebo obcházení veřejného obhospoda-

řování jest stíháno v těžších případech až kázníci. Předpisy tohoto nařízení neplatí pro jmění dřívějšího polského státu, pro jehož správu platí zvláštní nařízení o zajištění. Prováděcí a doplňovací předpisy jest oprávněn vydávati říšský ministr výživy v souhlase s Reichskommissarem für die Festigung deutschen Volkstums.

Citace zákonů a nařízení.

V právě vydaném prvním čísle letošního ročníku (XXII.) Věstníku ministerstva spravedlnosti jest uveřejněno důležité sdělení o citaci zákonů a nařízení. Toto sdělení zní:

„Při citaci předpisů, uveřejněných v ročních Sbírky zákonů a nařízení 1918 až 1938 incl., jest dosud podle § 34, písm. g) Směrnice pro jednotnou legislativní techniku užíváno zkratky »Sb. z. a n.«

Citují-li se přepisy, které jsou uveřejněny ve Sbírce zákonů a nařízení z roku 1939, užívá se vzhledem k příslušným ustanovením vládního nařízení č. 392/1938 Sb. z. a n. buď zkratky »Sb. I.« nebo »Sb. II.«, jde-li o předpisy uveřejněné v době, po kterou Sbírka byla vydávána ve dvou dílech — anebo zkratky »Sb.«, jde-li o předpisy, uveřejněné od 15. března 1939, kdy vydávání Sbírky ve dvou dílech přestalo.

V zájmu zjednodušení bude nyní i tam, kde se podle hořejšího dosud užívá zkratky Sb. z. a n., užíváno zkratky »Sb.« v německém textu »Slg.«

Tomu se ovšem může přizpůsobiti i praxe soudů a soudních úřadů.”

Právní praxe bude zkratky »Sb.« taktéž zásadně používati a proto prosí spolupracovníky a přispívatele, aby se taktéž uvedenou citací řídili.

Protektorát Čechy a Morava v poměru k Říši s cizinou.

Právé vydané první číslo nového ročníku (XXI.) »V š e h r d u«, které nyní vychází nákladem B. Stýbla v Praze, uveřejňuje pod uvedeným nadpisem tuto zajímavou glosu:

„Podle denního tisku vydal I. civilní senát vrchního zemského soudu v Litoměřicích jako soud rekursní velmi zajímavé rozhodnutí ze dne 29. září 1939, v němž vyslovil právní názor, že Protek-

torát Čechy a Morava jest procesně vůči Říši cizínou. K tomuto rozhodnutí došel vrchní zemský soud v Litoměřicích správnou interpretací výnosu Vůdce a říšského kancléře z 16. března 1939, nař. o německém soudnictví v Protektorátu Čechy a Morava ze dne 14. dubna 1939 a nař. o právních předpisech Říše pro Protektorát Čechy a Morava ze dne 3. dubna 1939. Podle článku 1. výnosu ze dne 16. března 1939 území Čech a Moravy náleží sice k území Velkoněmecké Říše, avšak z dalších ustanovení tohoto výnosu jasně plyne, že Protektorát Čechy a Morava má zcela zvláštní postavení v poměru k ostatnímu říšskému území. Tomu již nasvědčuje samo označení »Protektorát Čechy a Morava«. Plyne to dále z ustanovení čl. 2, odst. 2 cit. výnosu, podle něhož němečtí obyvatelé Protektorátu jsou státními příslušníky Protektorátu, z čl. 3, že Protektorát jest autonomní, spravuje se sám a výsostná práva obstarává vlastními úředníky, z čl. 4, že hlava autonomní správy Protektorátu Čech a Moravy požívá ochrany a čestných práv hlavy státu. Výnos mluví také o státním prezidentovi a o vládě. Nutno upozorniti ještě na další argumentaci vrchního soudu zemského v Litoměřicích, zejména pak na poukaz na § 23 nař. ze dne 14. dubna 1939, podle něhož toliko německé soudy v Protektorátu a soudy protektorátní navzájem jsou si novíni právní a úřední pomocí, z čehož plyne, že mezi soudy ostatního území Říše velkoněmecké a soudy Protektorátu není žádné bezprostřední právní pomoci, nýbrž jest aplikovati úmluvu o právní pomoci mezi Německou říší a bývalou republikou Československou. Konečně je to § 1 nařízení z 3. dubna 1939, že právní předpisy Říše platí pro Protektorát jen tehdy, když to plyne z jejich obsahu anebo je-li to stanoveno výslovně.

Z právního náhledu, že Protektorát Čechy a Morava jest procesně považovati za cizinu, plynou prakticky významné důsledky, zejména se zřetelem na § 99 jur. normy a korespondující ustanovení § 23 říšskoněmeckého civilního řádu soudního, že na osoby, které nemají bydliště v tuzemsku může býti podána žaloba pro majetkové nároky v území, kde tento zákon platí, u každého soudu, v jehož obvodě se nalézají majetek těchto osob nebo předmět žalobou žádaný (sudiště podle majetku), a dále také na př. se zřetelem k § 106 jur. normy ve spojení s § 77 jur. normy o příslušnosti k projednávání pozůstalosti po našem státním občanu, který zemřel v cizině, a o žalobách proti takové pozůstalosti."

Do kdy musí býti rozhodnuto o daňovém odvolání? Odpočitatelnost útrat právního zastoupení.

»Účetní listy« v čísle 11 ze dne 10. února 1940 upozorňují na dvě důležitá rozhodnutí nejvyššího správního soudu, v úřední sbírce dosud neotištěná:

a) O odvolání daňovém musí býti rozhodnuto do určité doby — rozhodování úřadu po této době.

Podle ustanovení § 334, odst. 5 zák. o přímých daních ve znění zákona č. 226/1936 Sb., jestliže poplatník vyhověl ve lhůtách mu daných, po případě prodloužených všem výzvám, směřujícím k řádnému vyřízení stížných bodů odvolání, je odvolací stolice povinna rozhodnouti o odvolání do 1 roku. Jde-li i o složité případy, jest lhůta dvouletá, o čemž budíž poplatník před uplynutím jednorocní lhůty zpraven. Nedodrží-li úřad lhůty, má se za to, že jest odvolání plně vyhověno. Nejvyšší správní soud vyslovil: Rozhoduje-li odvolací stolice o odvolání po uplynutí těchto lhůt, je povinna — za okolností po řízení provedeném za součinnosti strany — v rozhodnutí uvést důvody, pro které podle jejího názoru nelze míti za to, že odvolání je plně vyhověno, ve smyslu cit. předpisu. K dodržení těchto lhůt pro rozhodnutí odvolací stolice o odvolání je nutno, aby rozhodnutí o odvolání bylo straně v těchto lhůtách řádně doručeno. Není ve shodě se zákonem ustanovení odst. 3, věty druhé prov. nař. k § 334, odst. 5 zákona o přímých daních ve znění zákona číslo 226/1936 Sb., pokud stanoví, že »k dodržení lhůty stačí, bylo-li rozhodnutí o odvolání vydáno, t. j. přednostou finančního úřadu II. stolice nebo jeho zástupcem podepsáno nebo odvolací stolicí projednáno a rozhodnuto poslední den lhůty a byla-li strana o rozhodnutí zpravena nejdéle do 60 dnů po jeho vydání«. Lhůta stanovená v uvedeném zákoněm ustanovení, počíná také u odvolání, podaných před 1. lednem 1938 a tohoto dne ještě nevyřízených, dnem, který následuje po dni podání odvolání u příslušného úřadu. — (N. s. s. ze dne 28. listopadu 1939, č. 1751/38-2.)

b) Částky zaplacené za právní zastoupení (odpočitatelné položky při ukládání přímých daní).

V případech, o němž nejvyšší správní soud rozhodoval, byly částky, zaplacené

za právní zastupování vynaloženy, aby stěžovatel dostal náhradu za provedené práce na pronajatém statku a aby nemusil vraceti pachytřem zažalované zásoby, neboť v případě odsouzení by se zmenšily zásoby stěžovatelovy. Šlo tudíž o náklad, vynaložený za účelem zachránění příjmového pramene a o zachování základního majetku a nešlo o vydání za účelem udržení příjmu z tohoto majetku, kterýmžto nákladem jsou a mohou být jen vydání, kterými má být dosaženo výnosu majetku. Ani pokud šlo o výdaje za zastupování ve věcech daňových, neuznal nejvyšší správní soud, že by šlo o výdaj učiněný na dosažení, zabezpečení a udržení důchodu podle § 15, č. 1 zákona o přímých daních, neboť účelem tohoto zastupování a tedy také vydání s ním spojeného bylo, aby důchod již dosažený nebyl daní zatěžován

nad zákonem přípustnou míru, což je ovšem něco podstatně jiného, než zabezpečení, či udržení příjmu, jak je má na mysli citované ustanovení. Uznan proto nejvyšší správní soud, že tyto výdaje nejsou odpočitatelnými položkami. (N. s. ze dne 16. listopadu 1939, č. 925/38-2.) Proti tomuto názoru lze uvést, že daň výdělková a daň obrátová jsou odčitatelné podle § 15, č. 1, písm. e) zákona o přímých daních a to jak plyne z ustanovení úvodní věty č. 1 § 15 cit. zákona, jako výdaj, učiněný k dosažení, zabezpečení a udržení důchodu. Advokátní výlohy, související s těmito daněmi sdílí jako výdaj vedlejší osud hlavního výdaje (t. j. daně výdělkové a daně obrátové). Je-li tento hlavní výdaj podle citovaného zákona odčitatelný jako výdaj k udržení důchodu, jsou odčitatelné i související výdaje advokátní.

Z právní praxe.

Přeměna rozvodu v rozluku jen na návrh nevinné strany?

V rozhodnutí z 6. IX. 1939, R I 542/39, Vážný 17.364, odchyluje se nejvyšší soud od své dosavadní praxe a zdá se, že nyní bude zapotřebí obzvlášť opatrně postupovati při žádostech o rozluku dle § 17 manž. nov. Nejvyšší soud uvedl v důvodech citovaného rozhodnutí:

Podle doslovu § 17 rozl. zák. může sice žádati každý manžel v nesporné cestě za rozluku za podmínek v tomto zákonném místě uvedených, čímž však míněna jest jen jeho legitimace k takové žádosti. Záleží však vždy na okolnostech případu, zda věcně lze žádosti vyhověti. V daném případě bylo manželství rozvedeno především pro hluboký rozvrat manželský, na němž byl žadatel převážně vinen. Zde by tedy nebylo bývalo lze po rozumu poslední věty § 13 h) rozl. zák. vysloviti rozluku manželství k jeho žalobě. Podle názoru dovolacího soudu nelze ji však povolití ani podle § 17 téhož zák. v nesporném řízení k jeho žádosti. Přičilo by se skutečně jasnému a nepochybnému smyslu zákona rozlukového vyplývajícímu z doslovu zmíněného § 14 cit. zák. (čl. V, č. 1 zák. ze dne 11. prosince 1934, čís. 251 Sb. z. a n.), kdyby hlubokým rozvratem výhradně nebo převážně vinný manžel mohl cestou žádosti za rozluku docílití toho, co by mu musilo být cestou řádné žaloby odepřeno

(srov. Sb. n. s. č. 5687, 15.310). Tu nejde po názoru dovolacího soudu jenom o právní posouzení, nýbrž přímo o nezákonnost. Za těchto okolností nepadá na váhu ani to, že vedle rozvratu bylo uznáno za další důvod rozvodu jednání žadatelovo ve smyslu § 13 e) rozl. zák. Nehledíc k tomu, že z okolností zjištěných v rozvodovém sporu nevychází, že by tímto rozvodovým, pokud se týče rozlukovým důvodem byla nějak vinna nebo aspoň spoluvinna také odpůrkyně, nebylo by důsledné a bylo by rovněž v rozporu se zákonem, kdyby byla uznána za nepřipustnou podle zákona tam, kde by důvodem byl jenom hluboký rozvrat způsobený žadatelem, kdyby však měla být připuštěna v takovém případě, kde k hlubokému rozvratu způsobenému převážně žadatelem druží se ještě některý další důvod rozlukový žadateli za vinu připočtený, kde tedy jeho vina je ještě větší.

Prohlášení účastníků ve smyslu § 7 druhého prováděcího výnosu k nařízení o židovském majetku.

Nařízení říšského protektora ze dne 21. června 1939 o židovském majetku neobsahuje výslovného ustanovení o tom, jakým způsobem nutno prokazovati, že účastníci určitého